

Lærhedsbeskrivelse
af
Justitsråd Peter Jacob Hedde
i Brunsbüttel

Forord

mine kære børn!

J har altid så gerne villet fortælle om eders
herkomst og forfædre, jeg vil også her
fortælle om mit lærhedsløb, og om hvor
Guds forsyn så tydeligt har ledet
og bevaret mig. Min fortælling håber
jeg vil tilskynde eder til at stræbe efter
at udvikle eders kræfter til nyttig an-
vendelse, så I kan gøre eders slægt ære,
også derved at føre et kristeligt, odeligt
liv og styrke eders kærlighed og tro til
eders himmelske fader.

Vor families oprindelse fortæller sig
i den gamle tid Ditmarsken var fri;
det første spor finder jeg i et ætstykke
fra Delingen af landet i 3 dele,
efter det i år 1559 blev erobret af

Kongen af Danmark og Hertugen af
Holstein da blev Johan Heddes'
Mølleдам i Schapstedt sat som
grænse mellem det sydlige og midterste
Ditmarsken, denne Mølleдам er
bleven i vor familie til 1839.

I år 1640 blev forfæderen Johan Jacob H.
indnavnt til Sogneløst i Albersdorf
og alle efterkommere fik også dette navn.

Min bedstefader Peter Bendix Hedde
ejede en gård, som i uendelig lang tid var gået
i arv fra fader til søn (se næste side)

Bedstefader var i sine unge år elev i en lærer
skole, så han fik bedre uddannelse end
sædvanlig i den tid på landet, han overtog
sin faders arvgård, han var af udseende
stærk og rank, af et roligt, tankesomt temperament
han sørgede med bly og omhu for sit navn.

Forst i sit 40'ende år giftede han sig med
den 20 år yngre pige Agnese, datter af

* Kirchspielvogt, omtrent til sogneløst

der var bleven ilire, sunde af Heddes
store bestand, afstod hamden ene til sin
nabo, hvis køer alle var døde; En Søndag
morgen blev dyret pyntet med blomster
og grønne grene og ført over til naboen,
som modtog den med glædestårer!

Agnese Hedde - min bedstemoder - som jeg
kunne hørte fra hendes ældre dage, var
en smuk, gammel kone, altid sirlig og
velklædt, en arbejdsom og dygtig husmoder,
og særdeles flink til madlavning, hun var
i det hele taget vel uddannet, hun talte
plattysk, som mange gjorde dengang. I
landsbyen kaldtes hun "Mamma" i alle
vanskeligheder var hun den der skulle
hjælpe, hendes lille husapotek forsynede
landsbyen. Sine tjenstefolk kaldte hun
lange 47 års tjeneste var ikke i almindelighed.
Foruden sin gode forstand og sit venlige genmød-
lige væsen, havde hun et muntert, oprasket
sind, til stor adspirelse for hendes mænd
der hørte til "de stille i landet".

Hans glæde var at plante træer -
til skov - levede i det hele taget mest
i det fri.

Min fader kom i sit 13^{ende} år i skole
i Meldorf og logerede hos en guldsmed
Peters, hvor hans fader og bedstefader,
han selv, og siden hans søn opholdt
sig i den uge der var retsdage.

Når min bedstefader, var til de
omtalte retsmøder, en uge 4 gange om
året i Meldorf, kunne tiden trække
ud så det blev mørket for kørslen
hjem kunne finde sted. Min bedstemoder
sendte karle med bytter vognen i møde,
det var marskegne. Dette mishagede
hendes mand, han blev ærgert, hvad han
ellers aldrig blev. En sen eftermiddag
med regn, kom bedstefader sent fra Meldorf,
han færdig vild mellem marskegner, og
kunne i mørke og regn ikke finde nogen
udvej. Der var kun at gætte på morgenen
komme i regn og kulde. I midlertid var
hans kone bleven ængstelig ved sin mands
lange udebliven, hun rovede da, trods

Trods hans tidligere udtale modvilje, at sende karlene med lygter afsted, og demgang, sålidt som nogensinde senere var der mistænksomhed over udsendte „Lygtmænd“.

Senere 1784 var min fader på universitetet i Kiel og fuldførte sine studier.

min moders familie boede i Klockeries-
fæderen var landmand og kvæghandler,
han var velbæret og omgiktes de mere
betydende familier, blandt disse familier
Wasmur, han giftede sig 1760 med en rig
landmands datter. Af hr Wasmur købtes
et stort landareal, egentlig for stort til de
mange han ridede over, men ved flid og dygtighed
forøgede han alligevel sin formue, Trods det
kostbare ktb. 1790 blev min fader Johan Hedde
gift, mange gæster var indbudt og 9 græster,
den store portiers vægge var betrukket og
smykket med kværke og blomster, her
kunne tjenerskabet spise og danse. De
indbudte gæster spiste i værelserne.

Bruden var klædt i himmelblå monstret
allasklædning, med kostbare kniplings
besætring om hals og ærmer, samt en rig
krone på hovedet. En stor bryllumskege
med brudens navn stod på bordet.

Provst Zacharias fra Meldorp forrættede Viibom
Fra Hamborg kom det fornydne til
middagsmæltet. Trods det store gilde
og mange gæster, lod forkearen ikke
arbejdet på gården ligge stille, men
indbrøgte nogle af 40 ^{høns} bes boede.
min lader sig høre.

Min fader holdt meget af at omgås
dyr, 3 dyr fulgte spællid med ham,
sa forskellige de var: en hønsehund,
en vadder og en gris, både i marken
og når han besøgte byderne var
dyrens hans bestandige ledsagere. Grisen
gik spællid med ind i husene, den mødte
sig på egen hånd på gårdspladsen
eller møddingen, men gik aldrig for dens
følge trådte ud af huset. Hundene
og vadderen lod sig ikke lække ude.
de fulgte med ind i husene, vadderen
var den mest nærtstående gæst.

hvor der fæledes noget spiseligt faldt
den over det, især havde den udvalgt
sig Tobak; uartigt sprang den op
ad bordet, hvor de fristende sager stod,
og begyndte travlt at snage i det.

Efter en sådan erfaring skryndte
børnene sig at gemme tingene, når
de så fader med sine ledsagere nærmede sig.

Nå er øjeblikket vel nået hvor jeg selv
viser mig i livet, det var i Nov. 1791.

Bedsteforældrene i Schafstedt blev
naturligvis næstis underrettede og allerede
3 dage efter trodsede bedsteforældrene
de næsten ufremkommelige marskevege.

Da bedsteforældrene kom forbi dagligstue-
vinduet ud mod vejen holdt fader mig
den nyttelte, hen mod ruden, for at Bedstef.
kunne se mig for første gang og tilmed
rygende på en lang pipe som fader havde
stillet mig i munden, det er ikke svært
jeg senere blev passioneret ryger.

mine forældre var meget lykkelige
på den store marskegård, hvor der som oftest

var familie eller gæster tilhuse i muntert
samarbejde.

Spemstefolkene havde deres opholdsstue i
fortue N° 1 (efter grundridset af marskegården)
forkarlen præsiderede ved bordet, en formelig
hofedekette hørkede her, når det talrige
personale af karle, piger og dageløse var
ordnede efter rang, ungdommen ved nederste
ende, tog forkarlen hatten af og råbte
til de yngste „Jung bet“ den største iblandt
de yngste begyndte, alle øgen worten auf
dick, u. s. w. Vår bønner var slutt, begyndte
de mindre „Hilf Gott allezeit u. s. w. Amen“
Så faldt alle over maden enhver måtte
se at forsyne sig i tide thi når forkarlen
var med, råbte han, som tegn på opbrud
igen til de yngste „Jung bet“ efter den anden
Bordet regnedes måltidet for afsluttet,
og enhver havde nu sig selv at bebrejde, ikke
at have benyttet afsisningen med sin tid var
slut. Ibrødagten blev samtlige spemstfolk
kaldt ind i dagligstuen hvor min fader læste
en prædiken af Jochims Hænsen stille
for dem.

Som barn overlevede jeg dette, og min særlig gode ven karlen Claüs Dunklau felede i sorgen, jeg troede han var død, og skreg højt op og pegede på ham, han må ikke dø! hvorvel var andagten forbi for denne gang.

Da jeg var 5 år fik jeg det første ridedyr et æsel, som min fader og hans frombrønde med fra Flussum tove, det stod bagved i vognen og stak sit langtrede hoved ind mellem min fader og karlen på kuskersædet.

År 1797 anlagde min fader en granplantage den første af den slags plantager af nogen betydning i Dithmarsken.

Min bedstefader døde og fader blev opfordret til at blive sognefoged i hans sted i Albersdorf.

Vi flyttede så efter at et nyt stort og for kostbart hus var bygget i Albersdorf dertil i 1798 efter at have solgt det gamle hjem.

Min fader håbede ved indvielsen ville foretages Pottumageri og teglbrænderi, at bringe sin formue på fode. Jeg kom i landskyskole, det var

skik dengang at skolelæreren blev lejet for et år, han havde et for ham bestemt værelse og var ellers kostgænger hos bymænds forældre, således at han for hvert barn havde 3 dages kost i den families barnet tilhørte, i modsætning til færdhynd der for 3 får fik 1 dages kost. Skolen var ikke så ilde, der undervistes i religion, skrimmer, regning, skønsskrivning blev meget dyrket, efter færdighed heri blev pladsen i skolen bestemt, dette skete hver halv år og var en stor fest på skolen. Der blev piger og drenge leverede møder på deres færdighed i skønsskrift, alt dette bragtes af to af de ældste elever til en Trost eller sognefoged eller udenbys skolelærer, for at disse upartiske dommere skulle dømme mellem håndskrifterne og nummerere disse, efter nummerne fik eleverne deres pladser i skolen. Smaendingen var stor når gutterne kom tilbage. det gav samtale emne i hele landsbyen og modstridende meninger om den utværdige bedømmelse. Engang lænede skolemester Marx Storfeldt, her i Schafstedt, hans skoleundervisning

mærkede sig mere den nutidige af en
landsbylærer, fra den tid at være, havde
han en usædvanlig uddannelse, og ved ikke
hvoreledes og hvorfra. Foruden den elementære
undervisning, underviste han i geografi,
tyrsk sprog og lidt historie. Lørdag eftermiddag
læste han højt for børnene af avisen, og
gjorde han til halv "børn" og børnene
til politikere. Det var i tiden 1801/2 eller 1802.
Denne lærer, en original, drov sin skole
meget liv og lyst, men dertil var hans virksomhed
ikke indskrænket, han havde lært jorde,
og vi elever måtte fejre gædem, være affaldet
herfra til et vist sted bag skolen, som man
ikke gerne mærker, ved dette arbejde og for
sel blev der sunget smukke sange "Was frag
ich viel nach Geld und Gut." og lignende.
Vår lærers kartofler skulle lægges blev den
ophængte gødning læst på en karr som karr
sammen med eleverne, som havde seler på træk.
Gødningen opredes på jorden tryk og eleverne
foruden lægningen af kartoflerne også disse, først
under jubel og sange. Det var en behagelig og munter
skoletid, som det endnu glæder mig at tænke på.

Un homme doit braver
l'opinion d'une femme
s'y soumettre!

(Madame de Staël?)

Le livre de la vie est le livre suprême,
Qu'on ne peut ni former ni briser à son choix;
Le passage attachant ne s'y lit pas deux fois,
Mais le feuillet fatal se tourne de lui-même.
On voudrait revenir à la page où l'on aime,
Et la page où l'on meurt est déjà sur nos doigts.
Lamartine

Senere fik vi hjemme en privatlærer, teologisk
kandidat Dierkmann, af udseende forvokset
med et færdigende ansigt, som en satyr;

Hans undervisning var ret god, hos ham
begyndte jeg på latin, hans underlige udseende
anfordrede til at vi ofte drillede ham noget,
men han forstod udmærket at tilbagegive
sligt. I et aftenselskab, mine forældre
holdt for nogle herrer, der skulle afpøre
kanalprojekter, sagde en af herrne,

„hr Dierkmann, De har da vel onkarest!“
fortæl os noget om hende, hvad bestiller hün?

hr. Dierkmann var sværmerisk og troede
han havde erhvervet en kære i en landsby
i nærheden, uden at belønne sig længe varede
han: „Engang prøvsten eksaminerede eleverne
i skolen, spurgte han en dreng: „Hvorledes
hænger forholdet mellem Træsnituden sammen,
hvorpå drengen svarede: „Det er en hemmelighed
og en hemmelighed skal man ikke røbe.“

Efter Dierkmann kom en anden teologisk
kandidat Fock til os som huslærer, en stor
stærk lunefuldt mand, der slog løs på os
dronge, engang gjorde han mine til og så at
ville slå min søster, der angst søgte at undfly.

Fock så sig om for at finde noget at slå
hende med, og fandt et ribeskæft, da sprang
jeg op slog hænderne i bordet og råbte „hr Fock
dette synes jeg ikke om!“ Han strygtede løs
på mig og angreb mig med største voldsomhed,
da jeg var en kraftig dreng værgede jeg mig
godt, nedens ham fra oven slog løs på
mig stødte jeg ham med knyttede hænder
under ribbenene, en formelig kamp var det,
hvis udgang var tvivlsom, borde og stole
blev væltede, min søster løb grædende mod
døren, da trådte den gamle Eggers ind med
sin hvile methue på hovedet: „hr Fock, hr Fock,
hvad er det! hvad er der for et spektakel, det
er jo frygteligt!“ Kampen blev afbrudt,
jeg skyndte mig afsted med min søster, min
fader var forvundet, jeg var betænkelig ved
det skete, dette brud på disciplinen, som jeg
havde anrettet. Så snart min fader var
kommen tilbage, gik jeg til ham og fortalte
ham den hele hændelse, jeg fik en alvorlig
irretesættelse, det løb af uden nogl. Et par
dage år efter kom hr Fock bort.

Forøvrigt havde jeg anledning til ofte at gøre
kæpster med mine lærere, sædvanlig foreslog
læreren en spadseretur, når vi så var gået
en fjerdingvej begyndte han at angribe mig,
først i spøg, men det blev snart til helt alvor.

Ifølge min alder var jeg ham underlegen i
kræfter, men min færdighed i håndpansene
med landsbydrengene kom mig til nytte, og jeg
formåede at gøre god modstand. Det ubehageligt
var at jeg overanstrengte mig ved disse holm-
gange, trods det var min ungdom i Schafstedt
meget fornøjelig, lærernes ubehageligheder
vandt man sig til, og jeg og min søster levede
et frit, behageligt liv, hvortil 2 grønnyer bidrog,
og som vi havde fået forærede af familien Mann-
hardt fra Hameraiu, som havde opdræt af
denne sort heste.

I de første juledage i 1806 blev 4 komp.
af 1ste tyske infanteri indkvarteret hos os.
Jeg havde ikke før set et regiment soldater,
deroverre kom de først marcherende med piber
og trommer da det var mørkt. Kaptein
Briand de Crevecoeur blev indkvarteret
hos os, vi var glade for det liv det bragte
til landsbyen, især for børnene var det
militære liv noget nyt og tiltækkende, alene
det fremmede sprog, hvorefter vi ikke forstod
et ord, gjorde det blot interessant. Med
de godmodige piber blev jeg snart venner
efterhånden lærte jeg deres sprog, og efter et
halvt års forløb kunne jeg det underholde
mig med dem på dansk. Kaptein B. de Crevecoeur

var en meget lille mand, streng mod soldaterne
og lod dem i den første tid ofte prygle, derfor
var han også forhadet. Til soldaternes forundring
blev hans opførsel snart mildere, det kom
af at min fader havde med i vilje set den
brutale behandling folkene fik, og overfor
kaptein, i al venlighed, ladet dem vide at
den slags opførsel overfor folk syntes han
ikke om, og forbadt dem med den art behandling
af soldaterne ønskede han en forandring
i indkvarteringen, det hjalp. Så længe
kaptein var boede hos os var behandlingen af soldat-
human. I begyndelsen og ret længe var forholdet
mellem de indkvarterede soldater og deres værts,
bønderne, godt, senere fandt der undertiden
stridigheder sted. Imidlertid blev kaptein
dirigeret til Albersdorf og en fransk tysker,
underofficer Mailand, blev den højeste kom-
manderende i vor landsby. I Prinsen havde
bønderne noget de kaldte "pinsepl" der
holdtes hos vor nabo, nogle soldater tog
del deri, også underofficer Mailand, som
kom tilstede forklædt, og opførte sig
upassende, blev derfor kastet ud af bønderne.
Vred og beriset trak han sin uniform på
og samlede en del soldater trængte med disse
ind i gildet. Soldaterne blev kastet
tilbage af bønderne og det blev til heftig kamp.

Da min fader blev underrøttit om sammen-
hængen ved det forfælelse, ilede han til
stedet og fik ved sit myndige og rolige
væsen striden bilagt, men Meiland stod
med draget sæbel og ville ikke lade sig sige:

"I kongens navn stik os endt i skeden!" befalede
min fader ham, og denne ordre blev så efterkommet.
Tilmed forlangte min fader hos Kaplajnen at
Meiland blev fjernet fra landsbyen og det skete
straks.

Med familien mænkverdt gik Hameraiu herde
si omgang. Sønerne Heinrich og Johannes var
omtrindt gik min alder. Vår familien kom var den
altid fuldtallig. I begyndelsen gæmmede disse børn
mig fordi jeg måtte tale højtysk, som ellers kun
blev forlangt i skolen, og undte ikke altid. Engang
da jeg så rognen fra Hameraiu omme sig, skryndte
jeg mig, uden nogen så det, at ile bort, forat gage
i mark og skov og kom først sent hjem. En anden
gang blev jeg hentet hjem fra skolen forat hjælpe
at underholde familien fra Hameraiu, jeg gik
med drengene i haven, de havde fine manerer
og opførte sig i alle måder, comme il faut,
hvilket ikke lå særlig for mig, hvergang sig gik
ved af dørene eller gæsten bikkede de, og jeg
måtte gå først, dette gjorde mig mere end forlegen.

Jeg kunne ikke få mig til at gengælde al den Zirlighed
hovedsagelig fordi jeg frygtede min skolekammeradens
skulle få det at se, og siden gøre nar af mig. Der
nå gik ind i salonen, bukkede de igen, og ville
lade mig gå foran, det blev mig efterhånden for
megt! I anstand kunne jeg ikke overgå dem,
i min krise greb jeg den ældste Heinrich, den
nærstående godsejer, skulbede ham med overlegen
kraft ind i sælsat, fulgte efter ham og lod
den yngste broder følge selst, senere blev
jeg mere kendt og i egenert over for dem;
Under et af deres besøg hos os, var var der
Schmussens børn også med, og blandt dem
den lille, nydelige Lærchen, som senere blev
min kone.

Fra mit 15de år boede jeg i Priese, og
levede der et herreliv som næppe tilkom min
alder jeg havde mit eget sælsæ min egen vilkårlighed
og blev af tjenerskabet opvartet som om jeg var
representant for den fræverende æger. Hvor
morgen kl. 8 blev min hest ført frem, mine
bøger surret til sælsen og jeg begav mig til
Tellingsted over den højeste del af Dithmarsken,
ofte traf jeg et lille menneske med blå jakke,
horte gorte benklæder og blå støtmyr, som med
sine bøger skulle samme os. Jeg tog ham op bag
på sælsen, det var den nærstående gæster Paulsen

i Albersdorf, når vi nåede Tellingsted, red jeg til min fatters hus hvor jeg og hesten havde vores måltider, da var det høje tid at nå skolen hos pastor Petersen. Skolen var inddelt i 2 klasser, pastor Petersen var en ung kraftig mand som havde udmærkede evner for undervisning. Vi havde 3 timers skolegang 2 om formiddagen og 1 om eftermiddagen, ikke længe, men de blev fortræffelig udnyttede. Vort arbejde bestod væsentligt i opgaver, som vi arbejdede med hjemme, der blev holdt strengt på, vi havde opgaverne færdige til tiden. Allerede dengang var jeg noget træg og mine skolekammerater syntes det var en ikke ringe begivenhed at høre tiltale mig „De“ og ikke „du“ som de andre elever, for de mente, ganske vist ikke med rette, at en „De“ ikke kunne behandles så hårdhændet. Vi lærte først nogle latinske forfattere: Ovid⁹ Tristia, jeg ved ikke hvorfor Petersen netop valgte dette praktiske værk, som jeg ikke tidligere har set brugt i skolerne. Han dikterede på tysk som vi så oversatte til latin, også dette var jeg bedre berendret i end mine skolekammerater, for hos Fock havde jeg tidligere beskæftiget mig med denne prosa, ellers var den almindelige uddannelse ikke synderlig berendret.

Under mit ophold på Riise undgik jeg lykkeligt en livsfare. En søndag var jeg alene hjemme, jeg besluttede at more mig med at lede efter oldsager, som jeg allerede tidligere under ledelse af fader havde foretaget Schafstedt. Min fader ejede en ikke ubetydelig samling stenøser, flinteknive, nåle og værktøjer samt andre sager fra oldtiden, som desværre efter hans død blev opløst ad. Tidlig om morgenen gik jeg med arbejdsmand Morwitz til den nærliggende kede hvor der var en krompebænk og offeralter. En stor enlig sten blev jeg tiltrukket af og ventede den døde kede en oldtids skat. Vi gravede med under den og havde allerede fået lavet et stort hul, da jeg nysgerrig såte ned i gruben efter forventede skatte, syntes jeg noget rørte sig, jeg trak hurtigt hovedet til mig, den store sten strøffede mit hoved og faldt tungt ned i gruben. I kan tænke jer hvorledes jeg var tilmode - jeg takkede Gud for min redning. Jeg var en idrig rytter, men jeg holdt også meget af at styre kejserheste, ofte kørte jeg med min fader, således husker jeg, vi ingang kørte fra Riise til Fleide med fire heste for vognen, jeg styrede de bageste heste og en ridestreg med på en af de forreste. Jeg holdt så meget af at køre rigtig hurtigt, så jeg opmuntrede kreatene så meget, at forridderen næppe kunne komme tilbrækkelig hurtigt afsted, nogle formaninger fra min fader hjalp ikke, da sagde han de omkomme ord: „Jeg har bemærket flere, der i deres ungdom har kørt med 4, men i deres alderdom har måttet gå tilfods.“

For mig blev disse ord til sandhed, derfor har jeg husket dem såvel.

Vi var til stort rigt bryllup i Østerrade. Bruden smykkedes af sine brudepiger i sort kjole, der var pyntet med broder der hed en „Brueschen“ oversat med guld og blomster, om halsen og først besat med kniplinger, den lille røde krone af guld og blomster blev anbragt på det højt opsatte hår. Bruden besteg sin vogn, medens musikken spillede, vognen var omgivet af tilskuere; Bruden alene satte sig tilrette midt i vognen, hun fulgtes af to bisiddere, ligeså i sorte klæder de havde hver på sig hvide halstørklæder, de satte sig på det andet sæde. En kraftig ung mand førte de velbedrede minstre heste i galop ind af gården til kirken, medens der blev affyret skud overalt i landsbyen. Brudgommen fulgte snart efter i en vogn hvor han og hans bisiddere var placerede på samme måde. Brudgommen var sortklædt, dragten havde facon, som det var mode ved Ludvig 14de kong, det var en cote at kjøre med som bisiddere. Efter vielsen førte brudeparret i galop ind i musik og gaver salver til bryllups huset. Man gik da tilbords, bruden indtog den fornemste plads i salen, i hjørnet, på højre og venstre side af hendes sad hendes bisiddere, dernæst de fornemste personer, præst og sognfoged, og den nærmeste familie. I den store forstue, hvor flere stæker

borde var dækket, sad de indbudne af ringere stand. Brudgommen og hans bisiddere gik ikke tilbords, men ventede op i salen, skafferne bragte retterne og sørgede også for opvarmningen i forstuen. Sædvanligvis blev der, foruden i køkkenet kogt i en bryggerkedel på gædder, i nogle egne, for eksempel Windbergens, kom skolebørnene anført af digteren, og sang medens måltidet foregik. Det var brug at gæsterne medbragte ske, gaffel og kniv, thi i bryllupshuset var der ikke nok af den slags til 100 gæster. Som regel var retterne vinsuppe med gryn, skinker med kartoffelmos og, når det kom højt en tarte, drikkerarerne var flø og brændevin, Tobak og kridtpiber stod på bordet, thi rausemi mellem retterne, var ofte temmelig lange, så de udfyldtes med rygning. Efter måltidet flyttedes alt til side og man begyndte at danse. Dansen begyndte i salen skafferne og brudepigerne havde den første dans, så fulgte festens højdepunkt brudegangen, det var ingen ordinær vals eller galop eller lignende dans, men derimod en karbar Tolst. De samtlige musikere, tit 10, Waldhorn, Trompet, overhovedet kun blæseinstrumenter. Kl. 12 om natten gik brudgom og brud, bisiddere og enkelte af de nærmeste gæster ind i køkkenet og venner i nærheden, for at drikke kaffe, så kaffen måtte stå frem for de gæddende stæder, efter et par timers adskillelse på denne måde, vendte de tilbage til bryllups huset, hvor der jubledes og dansedes til morgenstunden. Medens brudefolkene

med følge var på kaffetår, hændte det de tilbage blivne gæster kom i slagsmål, skafferen tilkaldte så polit og stridighederne bilagtes. Dagen efter toge de fremmede gæster sædvanligvis bort, men lystigheden blandt de tilbageblivne fortsattes.

Air 1808 gik jeg til konfirmationsundervisning hos præster Rink i Albersdorf. Han var typen på en ægte protestantisk landpræst, han var en meget original mand, lille og tynd, lidt forvokset, med et åndfuldt og mildt blik og en fin blyt næse. Mindst en gang om ugen besøgte han min fader og min bedste moder, sædvanligvis til hest, sommetider også i kariol, i hvilken han aldrig sad, men altid stod op. Han så morsom ud når han i sin gammeldags kariol kørte med sine børn, som undertiden besøgte ham, da sad de 3 børn på agestolen, og han stod op foran dem styrmul hestene. Til daglig bar præster Rink en mørkegrøn overfrakke, men hvis der var noget særligt på fode da en rødlig frakke med sorte opslag, denne frakke havde han anskaffet, da han var student i Halle. Han var meget hard, derfor var hans selskab altid behageligt og bærerigt, grundigt gennemgik han de ting som kom på tale. Han talte

altid højtlyst, også med børnene. Så ofte han besøgte os faldt det aldrig mine forældre ind at byde ham en eller anden forfriskning, thi han var ualmindelig mådeholdende og nød aldrig noget udenfor sit hjem.

Den gamle præstegård i Albersdorf var meget faldsfærdig og lignede de almindelige bondegårde, var også indrettet som disse.

Foran indgangsdøren stod to gamle lindetræer, haven var anlagt i gammeldags stil.

Husholdningen var overladt en gammel hustru anerte Dams madame Hæpnie, kokkenigen Malene kørte også til de beledede tjenerskabst sluttede med den gamle tjener Jerome.

Alt i og udenfor huset var antikt. Jeg beskriver selen den gamle præster Rink og hans omgivelser så nøje, fordi han har haft stor indflydelse på mit liv, og jeg vil komme tilbage til dette emne.

I den såkaldte store stue, visitrædelset, blev konfirmanderne forberedte. Den gamle præst var meget ceremoniel, han behandlede min søster og mig som fyrstebørn. Tjenerne og drongene sad nær

banke over for hinanden, langs væggene. Overst stod to bænstole hvor vi tog plads.

Him spældent rettede han et spørgsmål til os,

vi var næsten kun tilstedeværelse.

1808 blev vi konfirmerede i Albersdorff kirke. Jeg rejste da tilbage til Pless, og fortsatte mine studier i Tellingstedt.

Sommeren 1808 blev min fader syg og dermed begyndte den spøgeligste tid i mit liv. Trods lægens anstrengelser blev fader svagere og svagere, jeg opsatte mine stuer, for at være i hans nærhed, og hjalp til med at pleje ham så godt jeg formåede. Han led store smertor, benene svulmede op og efterhånden den hele krop.

Min onkel og tante holdt hjemmubryllup, her i min faders hus, medens han lå syg i dagligstuen, flere af gæsterne talte med fader; Om natten blev han meget sløt og usvimmelig, jeg kunne med min bedste vilje ikke gøre ham tilnæ. Ofte i disse pinfulde, sønløse nætter var hans humør slet, når han da hen af morgenstunden følte sig en smule bedre, kunne han kalde mig hen til sin seng, kaldte mig sin kære søn og klappede mig på kinden og takkede mig. Han søgte at gøre mig fornøjelse ved at opfordre mig til at gå på gæst, jeg skød en dag en smeppe som han var i stand til at spise.

Pastor Wolff kom ofte at se til den syge, som altid optrædede ved disse besøg. En efterår nat var det særlig ildt med patienten, jeg var så i storm og mørke til pastor Wolff, som ledsagede mig til Hest til Wilsen, hvor vi traf borgmesteren. Kl. 3 om morgenen kom jeg hjem med medicinen, der imidlertid var ganske virkningsløs. Engang tilkaldtes den berømte dr. Heck fra Itzehoe, samt Prof. Pfaff. I januar kom smedkammer Bach til os, det var en lille mand, som min fader holdt af at have om sig, han kendte ham også fra tidligere tid. I de talrige timer beskæftigede vi os med paparbejder. I marts tog sygdommen overhånd og kræfterne afled, smertene var hårde, natten mellem 20-21 marts var den værste, men også den sidste. Jeg rågede den hele skrækkelige nat sammen med moder og den forrige familie samt pastor Wolff. Jeg hører endnu min kære faders stemmen og smertensråb, hvad morgenstunden blev han roligere. De kyndige foretogte dødens komme, han anbragtes i en halv siddende stilling, smertene syntes at have forladt ham, vi stode alle om hans seng, han så på os og syntes at ville tale til os, men han magtede det ikke — netop ved forårts begyndelse befjede han sit hoved og døde. — Han gik et smukt forår imøde. Stille hukunde stod vi omkring ham, min moder græd ikke, hun var ganske forstumt i sorgen, kort efter forlod vi aaret. Det var et mildt forår, jeg gik i haven med pastor Wolff, hvor

min moder, bedstemoder og søster var ved jeg ikke. Ganske udmattet gik jeg til sengs og drømte at min kære fader var rask, ved oprijsningen mindedes jeg den storgelige virkelighed. Medens min faders kiste stod hjemme i salen, kom min moder ofte derind, og stod i timer vis ved hans bår, det var ikke skik, kvinderne var tilstede ved begravelsen, så jeg deltog alene sammen med det store mandlige følge.

Nå indbrødte en stor forandring som altid når familiens overhoved dør. Min moder havde meget at varetage foruden gården i Schafsted, havde hun gården i Riss, hvoraf $\frac{3}{4}$ del var kultiveret, samt et teglværk og postholdene. Høstskatene for landmænd var dalet, gården i Riss indbragte mindre end intet, teglværket gik heller ikke godt, udgifterne formindskedes ikke og indtægten udeblev ikke straks, men efterhånden. I de første år af min moders enkestand, kom det for en dag, min faders sygdom havde kostet meget, og således forringet en stor kapital. Det bestemtes at jeg skulle studere, men istedetfor straks at begynde studierne, blev jeg indlogeret hos min onkel Jürgens, han var autodidakt, han mente man kunne ligeså godt lære hvad der var nødvendigt af bøgerne, som af mundtlig undervisning, uden at overtanke,

at ikke alle havde hans energi og andelige gaver, samt hans flid. Jeg måtte så denne sommer rejse med et bibliotek der fandtes hos onkel, og drive mine studier på egen hånd, dette skete nu meget mådeligt. Mere nytte havde jeg under mit halvårige ophold i Hanerau af at blive indvriet i handelskundskab. min tilbøjelighed var mere til det praktiske, end til det abstrakte og lærde studium. Mit liv i Hanerau var optaget af reiser, som jeg foretog med min onkel, når han skulle holde retsmoder i Hanerau og Drage samt Auktioner. Jeg besøgte også min moder i Schafsted, for at råde hende i forskellige anliggender.

Den mindste tid anvendtes til studier, jeg lærte latin (Cicero de officiis) historie og skønlitteratur (Weiland og Klopstock). Min onkel Heinrich Jürgens, som jeg boede hos var født 1766, hans fader var arbejdsmand og havde været både skomager og øksedriver for kragendrakterne i Cidervædt, strømmen nåd til sit 12te år den meget mangelfulde undervisning i Meppenbooge, han var den dygtigste elev i regning. Om sommeren havde han færdig med at drive økserne til Hamborg og Lybek. En af hans faders bekendte var administrator Rolfs på det dengang kongelige gods Hanerau; hos ham lærte Heinrich Jürgens i femte 17 år gammel, som røgter

og pløjer. Administratoren blev opmærksom
på Heinrichs smukke håndskrift og kloge
troed, han ansatte ham i skriverstuen.

Da Jürgens så Administratorens ikke
særlig righoldige bibliotek, imidlertid
han over denne mængde af bøger og tankte
nær at finde indbegrebet af al kundskab,
så rågnede trangen i ham til at tilegne sig
den viden han mente at finde her. Han
havde hørt at ingen kunne opnå noget af
betydning uden at kunne forstå latin. Ved
udholdende flid lærte han begyndelsen af det
latinske leksikon udenad. Hans principals
broder overraskede ham engang ved de latinske
studier, han forklarede ham da, at hans forfæ-
ter på den måde, at lære latin var forkert, og gav
ham den latinske lærebog skolerne benyttede
og tillige nogle nyttige oplysninger om hvorledes
man burde begynde for at lære latin. Nu da han
var inde på den rette vej lærte han ret snart
sproget. Efterhånden opnåede han også færdighed
i handel, og da der var gået nogle år, var han
nået til, så godt som ene, at varetage administra-
tionen af godset Hamerai, som dengang også
omfattede retsvesen, stud.-jur. Røffe, som
havde været student i Kiel, lærte ham kystene
med de afskrifter forelesninger over retspleje,
en håndbog over samme emne anskaffede han

sig og på den måde stilledes han jura
Han lagde sig efter matematik og bragte det vidt
i denne kundskab. Det var hans håb dengang
at blive kongelig landmåler af profession.
Til at erhverve disse kundskaber måtte han bruge
sin fritid og ofte også natterne. Sine pligter
overfor sin chef forstodt han dog aldrig. Han
opnåede altså ad åre, og efter at have taget den
juridiske examen, en uset og indbringende stilling
over godserne Hamerai og Dage.

For at fortsætte min afbrudte undervisning,
blev det besluttet, jeg skulle bo hos pastor Funk
i Altona, min afledte faders ven, jeg optoges i
gymnasiet der og havde foruden min bolig også mit
underhold hos Funk, det kostede 600 mark om året.
Pastoren var 44 år, enkemand med 6 mindre døtre
og 1 søn, med hvem jeg delte soverest og desuden
også seng, hvor vi var plaget af væggelus. Om
morgenen fik vi the og smørbrød, derefter gik
vi til undervisning til kl. 12. mellem 12-1 havde
gymnasieterne fri portering, som var meget god.
Til 9 om aftenen spistes rugbrødsrundtenommer
med smør og dertil øl. Lommeregning fik jeg ret
rundeligt, og anvendte en del deraf til gode bøger
om aftenen hos restauratør Strickhahn. Jeg levde
ganske frit, og ingenlunde afhængig af pastoren
eller hans husstand. Min landlige opdragelse
og en vis skyhed, som jeg havde vanskelig ved
at overvinde, gav undertiden anledning til anstød,
som for eksempel, da jeg skulle til bal. Jeg skulle
 ledsage pastorens eldste datter, som nu ikke enere.

som ellers var brugt, kaldes, "mamsell" men
"Fräulein", da hendes fader nylig var bleven
dekoreret med riddersorden, desuden foreslog
mamsen mig også at føre den stærke smukke
mamsell Madson til ballet, hvorledes man opførte
sig, i den "fine verden" var mig ubekendt, og jeg
mente vi alle tre kunne gå til fods til ballet, men
man forsikrede mig at det kunne ikke lade sig gøre,
jeg måtte bestille en vogn. Dagen kom og Fräulein
Funk og jeg besteg vognen, jeg blev mig spurgt om
jeg havde handsker, det havde jeg ikke og måtte
hastig løbe over gaden og købe et par brude handsker.
Mamsell Wilhelmine Madson, kendte jeg ikke, og
det var pastor Funk der havde beredt mig den ære
at hente hende. Så kørte vi da til gymnasiet, og
blev modtaget af mine kammerater, min tilbyrknings
ved siden af mamsell Madson, rakte stor opmærksom-
hed, flere af gymnasiastene var hendes beundrere, og flere
af dem havde forgarer spøgt om den ære at føre hende
til ballet. Der var en forundring og sporgem og
udspørgem, hvorledes jeg var kommen til at ledsage
hende, nu mellem mine kammerater var jeg
trak og mente det var naturligt mamsell Madson
havde valgt mig, jeg tror det var den eneste gang
i mit liv, jeg blev oprigtig misundt, uden jeg
selv følte mig misundt, og langt
hellere var jeg gået tilbage til det Funkske
hus uden damer! Om aften var ~~der~~.

gæsterne samlede, ballet kunne begynde, det
afledes af den lille, tykke, forvoksede bestyrer,
iført en gammeldags brøn dragt og med norma-
dianet ~~stør~~, han dansede med den gamle
meget tykke madam Stinde, en gammel
mager hr. Wall dansede med den tykke
fri bestyrersinde, den meget lille og skæve
hr. Wilhmisch dansede med en stor korpulent
dame, dansen var en højtidelig menuet, et
oplyftende syn! Jeg morede mig over at betragte
dette! Nu kom min tur, jeg var bleven belært
om, man skulle danse første dans med den dame
man havde ledsaget, så var vogn ristet mig til
fräulein Funk, som min første dame, da jeg
skulle trække handskerne på, viste det sig
handskemageren i skyndingen havde givet
mig et par damehandsker, heldigvis så ikke
helt forsamlingen mine forsøg på at presse
mine handsker ned i handskerne, men de som så
det morede sig over mit uheld, beskæmmet
skjulte jeg hurtigt handskerne. Dansen gik
slet for mig, både kom jeg ud af takt og trådte
andre over fødderne, og var glad da jeg med
anstænd kunne trække mig tilbage, turmen
var dansen for mit vedkommende afsluttet,
og mamsell Madson undgik den "lykke" at danse
med mig. Jeg gik ind i et sidencorset, hvor jeg
heldigvis traf ligesindede kammerater og my-
dende en lille Punch med dem glemte alle de
lidelser, der var bleven mig påført af den "fine
verden", her var jeg på min rette brylde,

hur kunne jeg yde noget, iunder den stadig
stigende munterhed tilbragte jeg tiden indtil
morgenstunden, dog blev jeg heller ikke her helt
forskånet, min ven P. kom, du har ført mamsell
Madson til ballet, kan jeg ikke være tilbage
med dig? "Jo, det forstår sig", min ven S. kom
"jeg tror du har ført mamsell Vilhelmine
Madson til Ballet", "ja, det har jeg", jeg tror i
aften med dig, det er et ord! "Godt", min
ven W. kom: "Du, jeg tror i aften med dig,
du tror jo mamsell Madson hjem? "Naturligvis,
det skal være mig en glæde". Til sidst kom
også frøken Funk og smilende sagde hun.
"De tillader nok at frøken Konigs mann
tror med os", "med største fornøjelse, det
skal være mig en stor ære". Vi havde jeg
indvilliget i befordringen af et anseeligt
antal gæster, når der kun var en vogn
at rummes i! Hvis jeg ikke havde været
i den løftede stemning som punchen og det
muntrere selokke havde bragt mig i vilde jeg
nok med storak havde tænkt på onfyldelsen
af mine løfter, 3 rivaler tre med i tilbragt,
morgenen gryede, lysene var nedbrændt,
punchebollen tom, de gamle herrer og damer
havde for størstedelen trillet sig tilbage, de
tilbageblevne sad i lænestole og sofaer, tidlige
og gabende, man brød op, og min vogn stod

for døren, nu havde jeg mere mod, end da jeg
kom, med venlig mine komplimenterede jeg
damerne i vognen, hilste på hr. P, derefter på
hr. S. til hr. P's forundring, som mente at
skulle være "me kame i kurven" til sidst på
hr. W., forbanelser steg både hos damer og herrer,
de så på hinanden, og det var ikke blide ord
der veksledes, til mig var ingen plads ledig.
men jeg fandt dog et stæde udenfor bag kuskens,
efter at de to damer var befordret til deres boliger.
To, jeg plads inde i vognen, frk. Funk og jeg stod
Så at ved vor bolig og overlod de 3 herrer til deres
stobæne, jeg trivler på de har opnået den fornøjelse
af retturen som de havde udmålet sig. På denne
tid arimede det i Hamborg med franskmand,
Napoleon stod på sin megets høfdepunkt,
D'aroux var guvernør i "Département de la bouche
de l'Elbe". Det var nyttigt at tilegne sig tale-
færdighed i fransk, men det engelske måtte dog
ikke forsvindes. Vi havde nok nogen under-
visning på gymnasiet, disse omro, men
utilbragteligt, på flere elever tog privat
undervisning. Til det franske antog vi en
emigrant monsieur l'Abbé, en lille meger
præst, hos hvem vi lærte at konversere.
Under tiden indbød vi ham til punchegilde,
punchen steg ham hurtigt til hovedet, og
da anstrængte han sig at al sin evne for
at omvende os til katolicismen, det onrede
os meget at se hans iver, og efter hans
mening ikke ugrundet håb om at nå sit
mål. Under disse anstrængelser glemte han

mådehold, så det var med stort besvær
vi fik skabt vor første Abbe til hans bolig.
Vor engelske sprogkæner var Mr. Teal
englander og af sin familie, undertiden indvil
han os til sit hus, han havde nogle voksne
døtre, det var et nydeligt hjem, hele familien
talte udmærket tysk. Mr. Teal lod vi
også punch ligesom Monsieur Abbe, men
troede vi at kunne have sammsprogs med
ham, havde vi forregnet os, så meget vi ind
skænkede på ham, blev han ikke i ringeste
måde påvirket, medens vi stod i fare for at
lide samme skæbne som vi havde beredt
Monsieur l'Abbe. Engländeren havde på
dette punkt langt større forstand end den
gode Abbe.

Hvis der onsdag d. 1. februar aften blev afholdt
et godt stykke på Hamborgs theater, drog
vi i stort følge derhen, og efter hjemkomsten
tog vi en båd hos hr. Strickham. De mange
landlige adspredelser omkring Hamborg
og Altona, gav os mere end nok lejlighed
til at blive af med vorre skillinger, sædvanlig
var en halv flaske øl og smørbødte vorre
nydelser, vi tog da en eller anden bog med,
som vi skulle revidere i skolen, og sad da i
landlige omgivelser og nød stilheden. I en
kuraf, kære børn, at jeg førte et forrygende liv
uden at glemme livets alvor. Skønt jeg boede

hos en præst, var jeg ikke ofte i kirke, min venen
fra min tidligste ungdom, og mit religiøse sind
førte mig til andagt. Min faders tidlige og
smertefulde død, og min moders og søsters
vanskelige kår førte mig til alvorlige overvej-
elser og indre lig betragtninger, det var fra den tid været
min sædvanne at udvælge bestemte glæder,
foruden mit kammer, hvor jeg øvede andagt,
dengang var glæden en bog i mørkeden af
møllern, der var usømmelig forenet med en
smuk romantisk udsigt, der bekræftede man
ikke et frygte for at blive forstyrret i sin
andagt og sine bønner. — Min moders rådgiver,
onkel Jürgens, var en mere velmenende end helleg
rådgiver, i denne tid begyndte det at gå tilbage,
gården i Riese, viste det sig senere, var bleven
dårlig styret af forpagteren, der opstod
afte mange vanskeligheder, så hyal onkel
Jürgens, de forholdes store udgifter for
mig måtte også tages i betragtning, en
forandring blev nødvendig, der blev sluttet
en overilet aftale om forpagtning af Riesegården
i 17 år, det værste var at forpagteren, hr. Borden,
var den værste min moder kunne få, han
var berygtet i hele Holsten, han misbrugte
gården, betalte sjelden sin afgift og truede
med processer o.s.v., så vi måtte prise os lykkelige
over at kunne ham ud og sælge gården til
hr. Richter i St. Peter for 30,000, den gård
som havde kostet hende 100,000.
Jeg fortsatte mine studier hos direktøren

på gymnasiet, hr. Struve havde vi i
latin, den blev uhyre grundigt indlært,
Struve skrev et elegant latin, han skrev
det bedre end tysk. Han elskede at oversætte
latinske og græske vers, om muligt i rim,
hvad han ofte kom meget stærkt fra.
Han sværmede for matematik, og bærte os det
efter en hæmelbog, han selv havde skrevet, så
grundig var den, og i et så højt andeligt stede, at
kun meget få af eleverne kunne følge med og
have nytte af det. Han havde 7 sønner, 5 sønner
og 2 døtre. "Fem sønner har jeg og havde er de
alle", sagde han og havde ret, en var astronom
ved Petersborg observatorium, 2 sønner var
Professorer i Dorpat, 1 var direktør ved Königs-
bergs gymnasium og 1 Physicus i Flensborg.
Den bekendte doktorinde Herron var hans
datter. Min anden lærer var Prof. Claussen,
broder til den bekendte biskop Claussen i Kbh.,
sørgersøn til prof. Eckermann i Kiel. Han
var skønmænd og digter af skibskulde og lille
fiskekorn mand, virkelig klædt og velpriseret,
værdig og venlig. Han læste i trættelig og grundig
de latinske digtere og de engelske digtere, det
engelske sprog var hans kærlighed, også hos ham
modtog jeg sammen med kammeraterne
undervisning i engelsk (gratis), så var der
prof. Feldmann, hos ham lærtes det at forstå
Tacitus, foruden dette lærte han os fysik.
Hans selskab var interessant, og han ville sikkert

have været en flottenheimer, hvis ikke hans
indskrænkede pengemidler, havde forhindret det
han var helt igennem en elskovsdig person.

Som skriver og regulerer Froymann
ansat, samt den franske smogleren Popsil
og tegneren Buntzen. Pedellen Adolphsen
boede i gymnasiets kelder, han solgte skrive-
bøger, papir og penne. Til 10 lukkede porten
på gymnasiet, dog åbnede pedellen gerne
porten for sine forsinkede venner når en
drikkeudtelling var betragning. Den næste
havde trang til at køre fagtning, kunne der
mod betaling, fås undervisning heri hos
en gammel fagtmester, som kom to gange
om ugen fra Hamborg. Som skole betragtet
var gymnasiet næsten for frit, eleverne
nået næsten samme frihed som studenterne
på universitetet, en tilstedeværelse i klasserne
blev ikke særlig kontrolleret, og bestemte lektier
blev ikke opgivet. I klassen blev man opfordret
opfordret til at oversætte klassikerne, det gik
i reglen efter bogstavrakke, når man ikke
havde forberedt sig, eller ikke kunne oversætte
gik man til den næste. 2 gange om ugen måtte
vi skrive latinske stile, deromod slet ikke
tyske stile, kun en eneste gang skete dette.
Det stod således til en selv om man vilde køre
noget eller ikke. Anstændig i skolen holdtes
ubetinget, lærerne var altid virkelig klædt.
Når de skulle træde ind i klassen, åbnede

Pædellens døren, eleverne rejste sig og bukkede
medens Professoren gik til katedret, når Profes-
soren sluttede timen stod igen alle op og bukkede
og den som sad nærmest ved døren åbnede
denne. Der var hoflighed tilstede, men
jeg forestrækker fremfor den nonchalence,
som nu er gængs. Til gymnasiet hørte
en flok med friholigere, iunder en Professor
opsigt, der var en lang gang med værelser
til begge sider. I værelserne var et bord,
et par stole, et sengestel og et skab til tøj,
og en boghylde, på disse forskellige møbler
havde tidligere beboere skåret deres navne
og dekoreret dem med forskellige udskæringer.
De fleste havde efterladt erindring på denne
måde. Nedeniunder var en festsal som benyt-
tedes på kongens fødselsdag og andre
højtider, hvor det smukke køn var rigt
repræsenterede. Når eleverne skulle
forlade gymnasiet, var det skik, de holdt
en tale, da jeg i efteråret 1812 forlod skolen,
sammen med nogle kammerater, skulle
vi så også til det, at holde den offentlige
tale, det har aldrig været min stærke side
at holde taler, og jo nærmere den fastsatte
dag kom, desto tungere blev jeg om hjertet. Det
var omtrent 14 dage før min afgang fra
gymnasiet, at der udløb ilde i loftet over
gymnasiestørnen stue, sprøjterne kom og

ovrøste truset med vand så ilden blev slukket,
i under vandskaden ødelægdes der ikke noget
af betydning. Tidspunktet for min tale nærmede
sig, og jeg havde endnu ikke forberedt mig;
men så indtraf en katastrofe: midt om
natten brød pædellen et frygteligt brag, profes-
sorer og gymnasiester vågnede forbandedt, alle
regne blev søgt for at komme til klarhed over
hvad der var gået for sig. Da pædellen åbnede
døren til festsalen, så der! Lå hele gibeloftet
styrtet ned! Det var vandskaden fra eldbræn-
den der fik dette udslag. Det var umuligt
at få loftet istand, til det tidspunkt, hvor min
tale skulle være holdt. - med loftet faldt der
en sten fra mit hjerte.

Jeg havde fået et besøg værelse i byen, men
var, efter aftalen, hos pastor Frenkes ved
måltiderne, der var undertiden omå selskaber
især med brøkenes venner, mange nydelige
junge piger larte jeg at kende ved disse sam-
menkomster, og nu da min skyhed med tiden
var forsvunden, kunne jeg i trængsel og frit
nyde dette smukke selskab og - uden at tabe mit
hjerte. Allerede i min tidligste ungdom fandt
jeg pastor Frenkes datter Adelheit meget elsk-
værdig, hun var nogle år ældre end jeg. Medens
jeg var på gymnasiet i Altona, tilbragte jeg frien
hjemme i Schafstedt og havde da tilstaaet hende
mine følelser, det blev vel modtaget, omendog ikke
i tilstrækkelig grad gengældt. Vi vekslede ofte
breve i sommeren 1813 var vi nogen tid sammen
i Schafstedt og Allersdorf på grund af

min søster Agneses bryllup med Adolfs
broder. Adelheit rejste med min søster
og søster til København. I næsten
18/4 modtog jeg fra min søster et brev
om, at en købmand Mathissen kunne
blive mig en farlig rival, og næppe en uge
efter fik jeg et brev fra Adelheit som lakonisk
meddelte mig hun havde valgt Fritz Mathissen
til sin mand og følte sig meget lykkelig, og da
hun vidste at mit ønske altid havde været,
at hun skulle blive lykkelig, følte hun
sig overtydet om at jeg ville blive glad.
Således sluttede den historie. Jeg følte et
stort ansvær taget fra mig, ofte havde mine
tanker beskæftiget sig med hvor uforsvarligt
og uret det var at knytte et væsen til sig,
når et tidspunkt, hvor min udsigt til at være
forbryder var så usikker og fjern. Alligevel
havde denne meddelelse gjort et så stærkt
indtryk på mig, at jeg først 8 år efter, - da
jeg var i stilling, - kunne beslutte mig
til at anholde om min kones hånd.

18/2 forlod jeg gymnasiet for at uddanne
mig til den stilling jeg havde besluttet mig
for. Pastor Funk holdt et afskedsmåltid
for mig og mine venner. Det var med
blandede følelser jeg forlod Altona, hvor

jeg havde tilbragt 3 behagelige år. Overgangen
til et nyt livsafsnit bragte mig en alvorlig
tanke. Så rejste jeg til Kiel hvor min fader
også havde studeret. Jeg kom til at bo ligeoverfor
hvor min fader havde boet og kunne se den rude
hvor han havde skrevet sit navn. Det første
halve år udfoldede jeg en magtig flid,
sammen med en ven fra skolen i Altona,
hr. Westphal (mediciner). Jeg var på den
tid inde i et overmeri og fraskede min ven
sammen lykkeligt, jeg foreslog ham en tur til
Brämsbüttel, for at han kunne gøre bekendtskab
med min smukke kusine Tekla Wörster,
min beskrivelse af hende gjorde ham helt
henrykt. I påskeferien drog vi de afsted
for at se den skønne, vi modtoges hjerteligt
af min onkel og tante og Tekla beredte os
Thee for os. Da jeg første gang traf Westphal
alene efter presentationen, råbte han mig
i møde med citat fra Don Carlos:

"Beim wunderbaren Gott, das Weib ist
schön"! Smert efter var han forlovet med
hende og gift i 18/9. 18/3 var alle i Kiel
optaget af krigsbegivenhederne, om efteråret
var Napoleon, med sine arme draget mod
Rusland, de fleste af den tyske ungdom havde
stillet sig til modberægslen, flere hvis forhold
ikke tillod dem at tage del i kampe havde begyndt

sig til Kiel, blandt disse var mange som ikke
havde nogen god indflydelse paa de i Kiel
værende studenter. De forskellige efterretninger
fra krigsskuepladserne, den fælles opværelse
i hvilken man befandt sig, befordrede ikke
det videnskabelige studium; Desuden forekom
ofte stridigheder mellem studenterne og den frige
befolkning, der kunne vedrøre temmelig voldsomme
batailler med skiftende held, det ene parti skulde
stadig have travl over det andet, man forfulgte
formelig hinanden og mødte altid væk besejret
når man gik ud, tilskudt beordredes en kommande
de soldater til igen at få orden og fredelig forhold
bragt istand og studenterne fordelte til Preetz,
Plön og Eutin. I sommeren 1814 var
sognepresten i Brünshütten ledig, og
jeg havde den frakke, som student, at anmode
om den, dermed var min skæbne besejlet, thi
takket var min faders gode rygte, den agtelse og
kærlighed han havde nydt hos lærerne paa det
valgte paa mig, og desuden var min forrige familie
i Dithmarsken kendt som pålidelige mennesker.
Kong Frederik 8. spillede var i den tid til kongens
i Wien, munda han kom tilbage fik jeg min betal-
ling næppe 22 år gammel. Foruden min glæde
over ansættelsen, var jeg angstelig for ikke tillade
at kunne udfylde min plads. — Sammen med min
søster rejste vi, med en forridder, fra Schafsted, Vindmølle,
besøgte vi onkel Hedde og den smukke kusine Tekla.

Den gamle hustru gav mig fri bolig i et hus paa
torvet, som hun ejede, om aftenen kl 9 gik jeg derhen
mine få og gamle møbler var allerede sat ind,
hvorhen disse eller huset gjorde noget elegant
indtryk. Der var ikke gullegardiner for vin-
duerne, disse var omringet af nysgerrige, som
havde lyst at se den nye sogneprest, jeg lod mig
da også, som det er brug blandt høje personer,
allernådigst bese, jeg satte mig ved bordet
midt i stuen og læste, indefra hørte jeg ordene
"er han der?" "er det ham?" der sadde han, brad
har han paa "o. s. v." så rejste jeg mig og gik
et par skridt hen mod vinduet, så flygtede de
alle, men samlede sig snart igen, det mandede mig
rigtigt! Klokkeren 10 gik jeg tilbage i den begynte
stue, men forstyrret af rokker, de samlede sig i
skarer og gnavede paa mit lys, ved støj gik
jeg dem bort for en tid og mødte den korte ro. Sådan
gik det nogle nætter indtil jeg flyttede til stuen
paa 1ste etage. Næste eftermiddag rejste min
søster tilbage, jeg fulgte hende et stykke
paa vej. En aften havde en ven og jeg været en
spadsereur, han gik med mig op i min stue,
vi snakkede sammen til klokken var 12, jeg fulgte
ham ned ad trappen, vi lagde mærke til en snag
musik i retning af kirken; Derindefra hørte
vi en meget smuk sang med dæmnet orgelspegel
dørene til kirken var lukkede, min ven, som kendte
klokkeren, hentede nøglen til kirken, vi
åbnede sagte døren, helt dristigt var vi ikke tilme-
de,

J Kirken var der helt mørkt, men vi kunne skimte en hvidklædt skikkelse, ved orglet var der ingen lys at se, men sangen og den svage musik der ledsagede den var fortryllende smuk, så hørte det op, og vi skyndte os ud, hvad var dog dette? Sagen var, at en sangerinde fra Hamborg theater, Madame Becker, var på besøg, hun var almindelig beundret især af prof. Heinrich. I et selskab hos provst Fock, hvor organist Appel også var tilstede, blev Madame Becker opfordret til at foredrage nogle sange, hos provstens var der intet instrument og så kom man på ^{den} smilde tanker at benytte kirkeorglet. Fra det sted vi havde stået i kirken, havde vi ikke kunnet se det indskrænkede lys, som måtte være tændt ved orglet. Senere havde vi en optø for! I mørket så vi selskabet forlade kirken, og det var os påfaldende, at vi ikke så prof. Heinrich, vi satte os på en bænk, og i godt humør optogte vi med hvad vi nylig havde oplevet, så hørte vi igen lyde fra kirken, ikke musik, men en trælig banken og råben, vi tænkte straks det var professoren, som var bleven indelukket i kirken, hvad en godt indtænkt nam, og en af os var så ondskefuld, at vi begynde nogle huller! God nat

hr. professor, sov vel!" Vi gik så igen tilbage til banken og ventede i spænding på hvorledes sagen vilde udvikle sig. Banken og råb lod stadig fra kirken, indtil en natvæster blev opmærksom på det og fik fat i klokken og den fangne blev befriet, desværre var det ikke professoren men bægtræderen, som var blevet forsinket i kirken.

Sommerferien 1813 tilbragte jeg meget behageligt, dengang stod mit venskab med Adelheit's broder Johannes Rink i fuld flor, og på den tid var det, min søster blev gift med Adelheit's broder Johannes Rink. I Schafstedt blev familien samlet i den egentlige anledning til at Rink anholdt om min søsters hånd var den påtænkte forbindelse mellem Adelheit og mig. Rink og min søster kendte hinanden meget lidt, næsten slet ikke, de indgik i bekendthed, det man kalder et fornuftigt parti. Nogle dage før brylluppet ankom brudgommen, dog ikke til brudens hjem, han end ikke nærmeele sig dette. Hjemme havde vi mange løjer for, således havde vi en eftermiddag foretaget os, jeg havde en gammeldegs dragt, som tilhørte min bedstemoder på, en eftermiddag begreber flot dragt, og spillede grotesk den gamle dame, det vakte megen juble! Adelheit og Doris

var nydelig udklædt som bondorpiger, Agnese
(bruden) bar mine klæder, og var en smuk ungling
medens vi tosedde således udklædt omkring
under søg og latter ankom pludselig den
brudgommen! i følge med sin søsters stedbr.
Hans Peter Jønsen, de kom til fods fra
Albersdorf. Forundring fra begge sider!
Brudgommen stod forbløffet, han kunne
ikke ane, at den smukke ungling var hans
brud, sin søster i bondenigdraget forekom
ham fremmed, og mig som den gamle dame
(megere) anede han ikke hvem var, han
måtte anse selokabet som forrykt, nå
moder kendte ham dog, og hun måtte så
forklare ham nærmere. Vi var alle næsten
som forstonede. Bruden Agnese lykkedes
det hurtigt at komme ind af stuen og få
klædt sig om. Søgen havde tegt en så
irriteret afslutning, at det tog tid inden
vi kom os af skrækken og fik vor sædvanlige
klæder på. Få dage efter blev Pinks
bryllup fejret. Brudgommens fader
Pastor Pink viede dem. Som en naturlig
ting samledes landsbyboerne sig med os
og til landsbymusikanternes dansemusik

forblev tiden for gamle og unge i munter svingning.
Dette var så omtrent også afslutningen
på „den skønne Tage der Aranguez“.

Efter megen rådslagning blev det bestemt,
at Adalheid skulle rejse med til København
for at hjælpe min søster i de ukendte
forhold i byen, hun kunne heller ikke tale
dansk, eller forstå det. Få dage efter
brylluppet ledsagede jeg dem i kogn til
Frederiksstæde, hvor vi overnattede hos
en af vore familiemedlemmer og næste
dag tog jeg afsked med mine to søstre. Adalheid
for sidste gang som ung pige, som foran
bemærket, valgte hun en anden end mig,
som sin livsledsager.

Efter ferien rejste jeg tilbage til Kiel.

Krigsberetningerne optog os alle. Napoleon
havde samlet sine arméer i Sachsen,
ved Leipsig blev han slået af Preusserne
og Russerne. Et dansk armekorps på omkring
10,000 mand under prins Friedrich af Hessen
havde forenet sig med Davoust og var rykket
ind i Meklenborg. Overfor dem stod
kronprins Bernadotte fra Sverige.
Napoleons hastige flugt fra Leipsig foran-
sagede tilbagetoget af de kombinerede dansk-fran-
ske arméer, efter nogle ubetydelige sammenstød
trak de franske sig tilbage til Hamborg.

de danske til Lybeck og derfra tillige
gennem Holsten over Rensborg. Vi havde
nok hørt om det forestående tilbageslag, men
tænkte ikke det vilde komme så hurtigt,
pludselig var de der, medtagne og sårede
Veel Bornhøved havde svenskerne indkøbt
de danskes bagtrop og overfaldet dem, derved
blev der nogen kamp som endte gunstigt
for de danske, så de i hindret fortsatte
deres march. Hos mig kom to Danskers
i kvartier, de var døde trætte, men krakkede
op efter at have fået mad og drikke. En
aften holdt Bernadotte (den da i dralgte
kronprins af Sverige) indtog i Kiel, han
var højst kommanderende over de allieredes
hærmægt. Han havde altid spillet tre-
tydig rolle. Ved slaget ved Leipzig tog
han næsten slet ingen del, han sparede
sine tropper til felttoget til Danmark.
Han havde sagt, han ville erobre Norge
i Holsten. Kiel blev mere og mere fyldt
med tropper af alle våbenarter og nation-
aliteter. Vægen omkring Kiel blev
isikere, en student blev plyndret i nærheden
af byen og da han beklagede sig til en officer,
trak denne blot fra skulderne og svarede
„som student må De vide, at i krigstiel

tier lovene". De svenske tropper bemærkede
byen så lidt som muligt, blandt dem
herskede streng mandstugt, de syntes
ikke at have store pretentioner, de var
nødlige, og jeg har ikke hørt om excesser
fra deres side. De havde for skik-mærke
stammende fra Gustav Adolfs tid - hvor
aften når der var appel, at synge en åndelig
sang, og derefter blev der bedt om bøn. —
Kort tid før de fjendtlige troppers tilstedekom-
modtog jeg nogle kasser fra Mannheim og
onkel Juergens med linmed, kostbarheder
og sølv, som de mente var sikkrere hos mig
i byen end på landet. Jeg satte kasserne
på loftkammeret, senere blev også der
indkvarteret soldater, uheldigvis skikkelige
folk, som lod kasserne indhold ufort.
Rygtet bredte sig i Kiel om at Kasaker
var draget gennem Dithmarsken og havde
opført sig råt og ummeligt, jeg var angstelig
for min moder, min søster Emma var hos
onkel Juergens. Jeg og flere studenter beslutte
da koncertstalten imidlertid var lukket,
at begive os afsted til nogle pårørende på
landet. Vi havde hørt, at overalt på vægen,
var sko og støvler trængt af de rejsende,
så vi måtte have dobbelt besætning med

foruden lærningsmidler og smags. Rejsen
ansås ikke for usfarlig, vi talte en del
derom. Vi tiltrådte da vor vandrer-
rejse. En halv mil udenfor Kiel, kom
der en østrigsk officer og 2 kavalerister
som skulde samme vej som vi, de ved
kun langsomt, så med nogen anstrængelse
kunne vi følge dem. Vi begyndte at tale
med dem og bød dem af vor flaske, vi
holdt os i deres nærhed for, dækket af dem,
at undgå oprørske overfald, de skulde til
Hamburg, og vor vej skiltes. Nu skulde
vi ind på en smal vej, som førte bort fra
landevejen. I en dyb dal så vi flere
soldater have lyret sig, meget trøtte
så de ud, da vi omtrent var forbi dem,
råbte de „hør ungane!“ vi vendte om,
det første spørgsmål var altid det
samme, „fra hvilket corps er I?“ Jeg
svarede ham, vi var studenter fra Kiel.
„Har I set vort regiment i Kiel eller
undervejs, vi er fra den russisk-tyske
legion.“ Jeg havde ingen set, men min
ven J., syntes at have set lignende uniform
i Kiel og sagde dette, hvorfor soldaterne
bestemte sig for at gå til Kiel; Længere

fremme mødte vi en hel bataillon russisk-tyske
soldater, så de forrige havde vi altså vist gal
vej. I Kortorf var der møblet af alle
våbenarter soldater, hos vor gamle ven,
eieren af værtshuset, kunne umulig skaffe
plads, han førte os ind i spisestuen,
hvor vi fandt alle mulige gode sager at
stille vor sult og tørst med. Vi ville
gerne være bleven der, men siden der var
overfyldt alle vegne, måtte vi afsted.

Ikke så langt fra Kortorf, havde vi
den tilfredsstillelse at indfange andre
frygt og angst, der kom en vogn, som vi
håbede, ville tage os med et stykke, og
for at standse den, stillede vi os ud på
vejen, men da folk almindeligvis var
så opskræmte, tænkte kuskens det var
morderer han havde for sig og satte
hesten i galop og undgik således „faren“.

Henad aften anæede vi landsbyen
Gleimkenborstel, samtidig med os, var
en eskadron rielende Mecklenburger
indkræfteret, en anden lå allerede i kranter
der. Vi gik omkring og blev snart bemær-
ket af jægerne, de sødramlige spørgsmål

blev stillet os, mellem de mecklen-
borgske jægere, var der mange studenter,
vi blev spurgt om vi ønskede natkratter
hvad vi i sandhed gjorde. En korporal,
også student, førte os til det hus, hvor
vi skulle overnatte. I forstuen råbte
han, "Moder her er endnu fire mand!"

2 jægere lå der allerede i kratter. Lamske
forbrækket vendte him sig til sin mand
"Ah Gud! nu får vi 4te mand til." Den
gamle herre, som var skolelærer gjorde
gode minner til det uundgæelige, han førte
os ind i sovekammeret. Vore medind-
kratterede var ikke hjemme, den ene
var på vagt, den anden var skriver
hos obersten. Flot efter kom vor vært
med en flaske Meth og nogle glas; "Jeg
har her en smule, som de herrer kan
smage". Han forklarede os det var Meth
og hvorledes det blev tilberedt. Hans kone
kom og spurgte ængstelig hvor vi havde
vore kiste, for at gennemføre vor rolle som
militære, svarede jeg hurtigt, vi ikke var
tilhørt, men vi var ved bureauet, hun
forstod det, som vi var baroner, skolelæreren

havde endnu antagelse noget usandsyn-
lig, han gjorde mange nærvist spørgsmål.
Jeg fandt det ubehageligt, at få vor vært beskæ-
ftiget, for at undgå videre indblanding i
vore forhold. Heldigvis stod der i stuen
en kartebrænk, den tog jeg som underhold-
ningsgenstand, jeg udtalte min forundring
over det seltsomme instrument og bad mig
nægtigt forklare dens nytte, med dumme
bemærkninger og spørgsmål som han
besvarede overlegent og viste mig hvorledes
ilden karteles, og forklarede mig dens
videre behandling, alt dette som jeg
kendte ud og ind hjemme fra, belastes
jeg om på politisk tysktysk og under
militærisk holdning, mine kedsele
værede ondt ved at holde sig alvorligt under
denne komiske scene. Pludselig trådte
en jæger ind, og vi var så færdige med
spasen og i en mere almindelig stemning.
Jægeren var tydeligvis forbauset over at
finde os der, han kom med de spørgsmål,
vi nu snart var trætte af, for jeg svarede
bad jeg vor vært se efter om der ikke fandtes
noget tabak, han gik også straks for at
hente noget. Så svarede vi jægeren, at vi

var hymsundte studenter fra Kiel og
indlogerede her af en af hans kammerater,
han var meget venlig og spurgte indgående
om de wacklenborgske studenter i Kiel,
derpå hørte han sig. Vor vært viste
sig med tobakken og ville fortsætte
samtaalen med os, men blev afbrudt af
en bondekart som viste sig i døren, han
var sendebud fra greveren med opfordring
til at besøge samme, indbydelser blev
modtaget med glæde, karlen førte os til
en lille stue der beboedes af en frie,
hvis mand stod ved det hollandske
infanteri; Vi blev venlig modtaget.

Vi kunne byde på brødbødder, som de
andre ikke havde fået i lang tid, de havde
sikker og kaffe; vi tilbragte en meget
hyggelig, vellykket aften sammen.
Næste morgen drog vi afsted for soldaterne,
efter vi havde betalt vor vært rigelig
for nattejet, og fik den ros af ham, at
han aldrig havde haft så god en ind-
kvartering, husken af vær d. frønde.
Vi fortsatte så vor vandring mod

hjemmet, i undervejs fik vi flere venstende
meddelelser om Kasekernus uheld
her og der. Jeg var lykkelig over at se,
der husken på Hanerai eller hos min
moder, var sket nogen ulykke. Jeg skilte
fra min ledsager og gik til Schafsted, hvor
min bedstemoder, moder og søster Gretchen
Yachines var, og ingens indkvartering her-
de haft endnu. Men længe undte de
ikke krigens ubehageligheder, da der vel
blev at være gennemmarsch, og da min
moders hus var det anseeligste i Sch-
afsted, blev det senere taget i brug
af soldaterne. Vi havde fredelige
følelser men så begyndte uroen. En kold
vinteraften hørte vi tummel i gården, jeg
gik derud og så en officer til hest foran
døren, på landevejen holdt en trop kara-
larister. Jeg blev anmodet om en repriser
til Hvide. Jeg bød ham indenfor og ved
nærmere eftersyn genkendte vi hinanden
som Kielerstudenter, han og hans folk blev
vel betransede og tog så afsted på rekogno-
sering og kom på vor opfordring, tilbage hertil
hvor han boede, og hans folk hos bynderne.

var et større foretagende, og naturligvis uden
særlige bekvemligheder. Vi var 3 d. under
vejs og kunne endda prise os lykkelige over
det ikke varede længere. I København
gik jeg straks til Kongens Nytorv 212
nr. 18

det hus som min søster ejede. Jeg traf
hans hustru, min søster var i byen,
for efter tids skik at gøre indkøb til
husholdningen, fulgt af sin tjenerinde,
der var kun en. Jeg var overrasket
over 1ste selskabs elegance, de to altaner med
smedejerns gitter ud til torvet, jeg trådte
ud på en af altanerne og så min søster
og hendes pige komme over torvet. Hun
genkendte mig på lang afstand og var
lykkelig berøget, hun kom ganske åndeløs
ilende op ad trapperne. Vi var henrykte
over at gense hinanden. Jeg blev 4te dage
i hvilke min søster gjorde mig livet
så behageligt som det var muligt. Der
blev gjort udflugter i den nærliggende
omegn, både til rogn og tilføds. Til
Frederiksberg slot, Søndermarken, Dron-
ninggård og Frederiksdal, i skovene
blev den medbragte mad foræret, det

var dengang skik blandt københavnere at
tage til en smuk egen på landet, og selv føre
med, hvad de behøvede af madvarer.

Tilfældigvis erfarede jeg at en af mine
skolekammerater Leven, fra Eutin,
studerede på almindelig hospital, jeg
besøgte ham og blev præsenteret for flere
af hans medstudenter. De indbød
mig til en skovtur. - En smuk efter-
middag spadserede vi langs stranden og
senere ind i landet til Gentofte, hvor vi
fik smørbrod og brønderin, vi havde
allerede på turen langs stranden drukket
gammal øl med rund L. Vi var ialt 6,
2 spællændere, 2 nordmænd og 2 københavnere.

Tidspunktet varede til sent på aftenen og største
del af selskabet var meget muntre for ikke
at sige berøvede, jeg og en nordmand
mindst. I Københavns porter lukkedes
kl. 11 om natten, jeg var bange for, at blive
lukket ude, så min søster skulle blive
ængstelig for mig. Jeg sagde dette til den
forholderis ælre nordmand, han bragte
mig, ubemærket af de andre, på den rigtige
vej til København, jeg begyndte hjemreisen
så hurtigt jeg kunne og nåede norten

neten for den lippedes.

Da tiden var inde for afrejsen, var vejr og vind ugunstig, jeg måtte være tilbage i Kiel til bestemt tid og kunne ikke vente på mulig bedre vejr.

8 til forton dage varede den korteste landrejse over Friesland og Laaland til Heiligenhafen og så videre til Kiel.

Hr. Lerou der skulle afslutte sine studier i Kiel rejste med mig, og så hørte vi en morgen kl. 6 fra den store postgård i Rybmagergade mod vort bestemmelsessted. Afskeden med min søster var trist, navnlig for hende som måtte blive tilbage i et land, som ikke talte hendes sprog. Vor rejse gennem de smukke egne på Sjælland, var meget behagelig, så meget vi end frydede os, var der uægtelig en ondskabsbaggrund, derved at vi opdagede pungenmangel. Jeg havde kunde udfordrigste penge for mig selv. Lerou fortalte mig undervejs at han var ganske blank, han havde fortrøstet sig til, at jeg sikkert

havde tilbrækkeligt for os begge to. Postrejsen til Rødby var heldigvis betalt. Nå vi ville ikke lade os sætte på hånde i hovedet af den grund. I færgen og Værtshuset i Rødby lå fergemanden syg, vi bestilte uden videre færgen til næste dag. Da det blev bekendt der var en luge (Leron) til stede, benyttede fergemanden sig af lytligheden og spurgte ham tilbræds. Der blev straks ordineret en kure og den syge følte nogen lettelse, det gjorde vi også, thi tilfældigvis var der kommen en læge fra Heiligenhafen. Ved fergemandens hjælp kom der en, for os, gunstig rekurs i aflastning om fergemængden. Denne rejse var nu besværlig, kl. 6 morgen sejlede vi fra Rødby havn, vi så forude høje bølger, som vi snart gjorde bekendtskab med, vinden var imod og stærk, vi måtte krydse og fik meget vand ind. Vi forsøgte at beskytte os, mod vandet, med et gammelt sejl, på skibet var der ingen steder, hvor vi kunne finde ly. Ved damnings-

tid seglede vi forbi Femerens kyst,
men vi måtte videre i ret høj st og
mørket begyndte. Bæretningen var
bådsmanden og en dreng. Bådsmanden
led slemt af tænelnere, kompasset var
i uorden, vi havde det slet ikke rart.
Pl. 2 om natten, nåede vi omsider

Heiligenhafen, skibsdrengen førte
os over torvet til et vartshus. På
torvet var der russiske skildvagte der
råbte os an, Drengen svarede noget
uforstæeligt, på mit spørgsmål om
han kunne russisk, svarede han tydt:
„til de karle kan man sige, hvad man
vil, de kan forstå alting“. Næste morgen
kørte vi langs den smukke, romantiske
fjeldkyst over Lübeck tilbage til
Liel. Jeg genoptog nu mine studier,
og i efteråret 1814 forlod jeg byen. Hos min
moder var der fremdeles indkvartering af
skiftende regimentsofficerer, han vi havde
fortiden havde kone og børn, tjenestefolk,
vogn og heste med. Familien førte egen

husholdning, der var kun et køkken, - min
moder, - og der hvor min moder levede
med til gårdens folkehold, måtte så de
andre også se at komme til ilden. Sønd-
ret var på den tid så dyrt, at min moder
ikke tillod sig at bruge det, hvorimod
russerne fødslede dermed. Kaptein var
kvarterholder og kunne godt tale tysk men
afstod fra al nærmere bekendtskab
og var ofte urimelig i sine fordringer,
hans kone kom aldrig ud af værelserne.
Der blev engang holdt en stor fest, hvor
samtlige officerer var indbudt, også løjte-
nant Petersen fra Meldorf, som jeg kendte.
Der blev drukket en umådelig mængde, og
de sangere og musikere, der var ved de rus-
siske regimenter, underholdt selskabet
med at musisere ved måltiderne. Det
var brug, når der skulle vises en af de til-
stedeværende en særlig ære, stillede 18 af
sangerne sig overfor hinanden, tog fat i
den modstående hændler, greb æresafret,
og kastede ham i vejret så hurtigt og
højt som muligt. Mange morsomme, men
også kedelige oplevelser, var der med de

fremmedartede, for det meste på russere.
Den før omtalte kaptajn Petersen, der
havde meget med russerne at gøre, fores-
tog mig at følge med ham og de russiske
regimenter til Hamborg, jeg klædt i
kassakostume, det kunne nok give
anledning til nogle eventyr. Han opfordre-
de mig stærkt og tilsidst slog jeg til og har
ikke fortrødt det, for vi havde megen
spas for, både med russerne og med egne
landsmand, som antog os for "ffender".
I Batzenfeldt hvor vejene til Altona
og Hamborg skilles, sagde han, han
mätte følge kassakeregimentet til
Hamborg, men om jeg ville køre i hans
vogn til Altona og der finde kvarter for
ham, mig og to kommanderende kapteiner.
Det var en betænkelig opgave for mig,
særlig nu da jeg igen var i min student-
dragt at drive militære forretninger med
kystyrret, men det måtte gøres. Fra den
russiske oberst og samtlige officerer

tog jeg den venligste afsked, under kysen
og håndslag og ønsker om alt godt både
på tysk og russisk, uden vi forstod hinan-
den. Da jeg kom til Altona, spurgte jeg
hvor indkvarteringskommissionen var, der
blev vist mig et hus, og da jeg nærmede
mig, så jeg en af mine venner fra Kiel,
staa i døren, jeg tænkte jeg skulle have
løber med ham, jeg gik lige løs på ham
og talte gebrokkent om, "Kammerrat,
machen Abenteuer für Kasack!" —
"Hvad! Tror du ikke jeg kender dig?"
Peter, Jacob Hedde, vil du spille Kasack.
Jeg skal sætte dig derhen hvor du hvorken
ser sol eller mæne, der kan du få kvarter.
Jeg fortalte ham om min rejse med
russerne og han morede sig højlig
derover. Jeg skulle til rådhuset, sagde
han, der havde indkvarteringsc. selskabe,
og jeg måtte forsøge om jeg havde held der.
Min ledsager bar uniform, hvilket
var en gunstig baggrund for mig, dog
på rådhuset fik jeg ikke mit ønske.

anfyldt, men henvises til pladskommandanten, som jeg fandt frem til i en anden gade. I hem traf jeg en meget stram officer, jeg strammede mig også op, og resultatet for de 4 personer, jeg havde fået ordre til af ^{Løjtnant} Løjtnant Petersen. Men nu ville jeg først selv se kvarterene, i det ene blev jeg modtaget af en vred gammel herre, som bad mig røkke mig, han var vel herre i sit hus! Det andet sted var et meget tærvælt værtshus, larm, speklakekel og dumst af øl og brandevin mødte mig, også her var man ingenlunde tilbuds at modtage indkvartering. Jeg gik igen til rådhuset, derfra blev sendt en ordonnans, som foreholdt værtinden, at kvarter skulle der skaffes, så blev hun tam og jeg fik et ganske pænt værelse, og min ledsager fra Kiel et værelse. Om aftenen brød jeg det hyggeligt hos min gamle ven pastor Fünk. Næste dag rejste Petersen og jeg til Schafsted, ikke så langt derfra, mødte vi to folk

med 4te heste. Vi boede selvfølgelig hos min moder, da folkene skulle give hestene deres sidste foder, opdagede de at hestene var stjålne, så var det moders heste vi havde mødt i skumringen på vejen. Det var igen et hårdt slag for os. Landsbyen blev allarmet, samme nat red mange af karlene i forskellige retninger, men uden resultat kom de tilbage. Man gav røsserne skylden, thi de vidste fra tidligst, når besked om vor stald. Min moders kørne rogn var tidligere taget af tropperne.

Løjtnant Petersen rejste til Meldorf, denne tur med Petersen havde været til nogen morskab for mig, men kom senere til at volde mig nogen fortvælgelse. Det følgende år fik jeg min ansættelse. Petersen følte sig berettiget til, - ifølge hans udviste venlighed, - nu og da, i længere tid at besøge mig. Han ikke alene levede godt hos mig, men det værste var, jeg måtte belæse hans værtshusophold,

vi spillede kort af samme kasse, og -
desværre - for det meste havde vi uheld.

Thi som det afteft er tilfældet blandt
de danske leutnantur, var han bestandig
i pengeforlegenhed. Det kunne ske, når
jeg spurgte ham: „Hvormange glas Grog
har du fået et eller 2?“ at han svarede
„Vej du, fire!“ Efter sin afgang fra
militæret, søgte han ofte en ansættelse
i civilstaten, og pleyede da hvoengang,
i sin ansøgning, at vise hen til, at søgne-
foged Hedde, som havde tjent ham som
sekretær, for længe siden havde fået
ansættelse, og at han endnu forgæves
ansøgte om plads. Han kom til København,
hvor det ikke gik ham godt.
Jeg havde stor medlidenhed med ham
for han var ibrigt et godt menneske

~~~~~